

Chefsjustitieombudsmannen
Mats Melin

Kritik mot Polismyndigheten i Skåne för dröjsmål med att anmäla ett gripande till åklagare

---

Anmälan

I en anmälan till JO framförde AA klagomål mot bl.a. Hovrätten över Skåne och Blekinge och anförde i huvudsak att han hade blivit oskyldigt dömd för stöld. Vidare framförde han viss kritik mot Polismyndigheten i Skåne.

Utredning

Bl.a. hovrättens dom den 17 november 2005 i mål B 3587-04 och Malmö tingsrätts dom den 28 oktober 2004 i mål B 2319-04 inforrades. Vidare granskades handlingar i polismyndighetens ärende K37075-04 och muntliga upplysningar inhämtades från bl.a. inspektören BB. – Genom utredningen kom fram att AA greps den 25 mars 2004 kl. 09.15 misstänkt för stöld och att han hördes enligt 24 kap. 8 § rättegångsbalken (RB) kl. 14.29 samt att gripandet anmäldes till åklagare kl. 15.45.

Ärendet remitterades till polismyndigheten för upplysningar och yttrande över orsaken till att gripandet anmäldes till åklagare först efter flera timmar. Polismyndigheten (länspolismästaren CC) kom in med ett remissvar och anförde bl.a. följande.

Upplysningar

Ärendet

Av handlingarna i ärendet framgår följande.

AA anställdes vid varuhuset Bauhaus i Svågertorp år 2001. Varuhusledningen hade sedan början av år 2002 misstänkt att AA stal varor från varuhuset. Ledningen hade därför extra uppsikt över honom och kunde konstatera att han nästan regelmässigt gick ut till sin parkerade bil på morgonen innan varuhuset öppnade medan övrig personal befann sig på morgonmöte.

På morgonen den 25 mars 2004 upprepades denna procedur och personal från Bauhaus konfronterade AA med sina tidigare observationer och han ombads att följa med in på kontoret. Polispersonal kom till varuhuset och AA greps klockan 09.15 skäligen misstänkt för stöld.

Samtidigt genomfördes husrannsakan i hans fordon och på en personaltoalett. En mindre mängd föremål anträffades och dessa togs i beslag.

Klockan 10.15 infördes AA till kriminaljouren i Malmö och polispatrullen påbörjade avrapporteringen som, enligt notering från Länskommunikationscentralen, avslutades 12.39.

Förhör med AA enligt 24 kap. 8 § rättegångsbalken (RB) påbörjades kl. 14.29 och avslutades kl. 15.28. Gripandet anmäldes därefter till åklagare klockan 15.45.

Några utredningsåtgärder från det att AA ankom till kriminaljouren till det att förhöret påbörjades har inte dokumenterats.

Rutiner vid ett gripande

En gripen person transporteras till kriminaljourens arrestintag. Han eller hon placeras på en bänk i intaget och en av de polismän som genomfört frihetsberövandet avrapporterar muntligt till inre befäl eller biträdande inre befäl. Avrapporteringen innefattar en kort föredragning av händelsen eller brottet, varför den införde anses vara skäligen misstänkt samt skälen för gripandet.

Förmannen prövar därefter gripandet och lämnar direktiv om den fortsatta hanteringen av ärendet.

Polispatrullen avrapporterar genom att skriva RAR-anmälan samt i förekommande fall dokumentation av beslag eller annat som skall ingå i utredningen. När avrapporteringen är avslutad och kvalitetsgranskad av ansvarigt befäl delas ärendet ut till någon av jourutredarna. Utredningsmannen skall läsa in ärendet och planera förhöret innan det genomförs. Tidsåtgången är beroende av hur omfattande ärendet är.

Personal i tjänst

Den aktuella dagen mellan kl. 08.00-14.00 tjänstgjorde följande personal i den jour som skall ta hand om ärenden med införda frihetsberövade eller andra akuta ärenden: två inre befäl, ett biträdande inre befäl och fyra jourutredare.

Därutöver fanns i kriminaljouren tre förundersökningsledare och åtta utredare. Denna personal befattar sig emellertid normalt inte med utredningarna i det akuta skedet.

Tillämpliga bestämmelser

Gripandet

Av 24 kap. 7 § RB framgår att om det finns skäl att anhålla någon får en polisman i brådskande fall gripa honom även utan anhållningsbeslut. Ett beslut om gripande grundar sig således i princip på en bedömning om det finns anhållnings- och häktningsskäl.

Förhör och underrättelse till åklagaren

Av 24 kap. 8 § andra stycket RB framgår att den gripne så snart som möjligt skall förhöras av polisman eller åklagare. Gripandet skall därtill skyndsamt anmälas till åklagaren om denne inte redan tidigare har underrättats. Innebörden av begreppet ”skyndsamt” har ansetts vara ”snarast möjligt” efter gripandet (Lindberg, Straffprocessuella tvångsmedel, 2005, s. 208).

Det kan finnas skäl att redan före förhöret underrätta åklagaren om ett gripande. Så kan vara fallet om den straffbestämmelse som gäller har en komplicerad konstruktion (Fitger, Rättegångsbalken 2, 24:36 h). Polisen håller dock ofta förhör med den misstänkte innan åklagare kontaktas, ett arbetssätt som har uttryckligt stöd i 24 kap. 8 § andra stycket RB. Det är framför allt i tveksamma fall som åklagaren kontaktas innan förhör hålls med den misstänkte (Lindberg, a.a. s. 209).

Åklagaren skall efter förhöret omedelbart besluta om den misstänkte skall anhållas.

Undantag från att skyldigheten att anmäla gripandet till åklagare

Innan åklagaren underrättats om frihetsberövandet får enligt 24 kap 8 § tredje stycket RB ett beslut om gripande hävas av polismyndigheten om det är uppenbart att det inte finns skäl för fortsatt frihetsberövande.

Denna rätt att häva gripande torde motsvaras av en skyldighet. Ett sådant beslut kan fattas av polismyndigheten även efter det att ett förhör enligt 24 kap. 8 § andra stycket RB genomförts (Fitger, Rättegångsbalken 2, 24:37).

Rätten och skyldigheten för polismyndigheten att häva ett gripande gäller inte längre när gripandet väl anmälts till åklagaren. Vidare medför det s.k. uppenbarhetsrekvisitet att polismyndigheten alltid måste lämna över ansvaret till åklagaren så snart det råder tveksamhet om det finns skäl för gripandet (Fitger, Rättegångsbalken 2, 24:36 h f).

Bedömning

Polismyndigheten underrättade åklagaren om att AA gripits först sex och en halv timme efter gripandet.

Att åklagare underrättas om ett gripande först efter ett förhör enligt 24 kap. 8 § RB är som framgått ovan i enlighet med bestämmelserna i rättegångsbalken. Det åligger dock i sådana fall polismyndigheten att se till att ett sådant förhör genomförs så snart att kravet på en skyndsam underrättelse till åklagaren kan uppfyllas. En anmälan till åklagare om ett gripande får inte fördröjas av skäl som hänför sig till polisens sätt att organisera arbetet (Lindberg, a.a. s. 209).

Bemanningen i kriminaljouren får anses ha varit fullgod vid tillfället och ärendet synes inte ha varit särskilt komplicerat. Mot den bakgrunden är det polismyndighetens uppfattning att rättegångsbalken krav på skyndsam underrättelse till åklagaren inte har uppfyllts.

Åtgärder från polisområdet

Under det senaste året har i Polisområde Malmö samtliga inre befäl, biträdande inre befäl samt vissa av utredarna i kriminaljouren genomgått en tvåveckors förundersökningsledarutbildning med inriktning både mot på förfarandet initialt ute på platsen och inne på kriminaljouren. Vidare har polisområdet påbörjat ett arbete med att förändra inriktningen på utredningsverksamheten framför allt inom det akuta skedet. Tanken är att bemanningen i kriminaljouren skall vara så anpassad att flertalet av ärendena skall kunna påbörjas och avslutas av samma utredningsman.

En särskild förundersökningsledare som har genomgått en 19 veckors utbildning skall tjänstgöra i polisområdets kriminaljour veckans alla dagar kl. 07.00-22.00. Vid ingången av år 2007 skall det i myndigheten finnas en särskild förundersökningsledare i tjänst dygnets alla timmar.

AA yttrade sig över remissvaret.

Bedömning

Vad gäller frågan om polismyndighetens dröjsmål med att anmäla gripandet till åklagaren ansluter jag mig till de bedömningar som har redovisats i polismyndighetens yttrande. Jag vill dock tillägga följande. Ett gripande är ett allvarligt ingrepp i den personliga friheten, och det är självfallet angeläget att den gripne inte är frihetsberövad längre än vad som är nödvändigt innan frågan underställs åklagare. Att åklagarens prövning av ett gripande görs i så nära anslutning till detta som rimligen kan ske säkerställs genom bestämmelsen i 24 kap. 8 § RB att anmälan till åklagaren om ett gripande skall göras skyndsamt. Om ett förhör inte kan genomföras omedelbart, t.ex. på grund av att en tolk måste engageras, bör detta inte fördröja en anmälan till åklagaren (prop. 1986/87:112 s. 74).

Det finns således anledning att rikta kritik mot polismyndigheten för det inträffade.

Med anledning av att AA har anfört att han är oskyldigt dömd vill jag slutligen endast nämna att JO som regel inte utreder klagomål som gäller värdering av bevisning eller andra bedömningar i domar och beslut.

Vad som i övrigt förekommit i ärendet föranleder inte någon ytterligare åtgärd eller något uttalande från min sida.

Ärendet avslutas.